ring, vernietiging of absorptie van z.g. groeibeperkende stoffen.

Het mycelium der fungi werd hier aangetroffen in het weefsel, speciaal in het parenchym, en in de cellen der vegetatiepunten. Typisch is, dat er een verhouding bleek te bestaan tusschen de hoeveelheid mycelium en de groeiintensiteit. Dr. Beyerinck vond iets dergelijks bij Calluna.

Als laatste voorbeeld noemen we nog de symbiose bij de Leguminosae. Men treft bij de wortels van deze peuldragende gewassen, zooals lupine of erwt, dikwijls wortelknolletjes aan. Beyerinck ontdekte, dat deze ontstaan door de werking van een bacterie, *Bacterium radicicola*. De bacterie dringt door de wortelharen de plant binnen. Hiertoe vormt deze een stof, die in staat is de top van de wortelharen op te lossen. Door de infectie treedt dan knolvorming op. Het weefsel van het wortelknolletje bestaat uit cellen, opgevuld met bacteriën of met vormen hieruit ontstaan, z.g. bacteroïden.

De bacterie is in staat vrije stikstof te binden. De plant voorziet de schimmel eerst van de noodige koolhydraten, tenslotte echter wordt de bacterie als stikstofvoedsel door de plant gebruikt.

A. C. W. v. d. Vet • Den Haag

Het mooiste park van Nederland.

Over het algemeen is het niet zoo de gewoonte, om in dit blad de aandacht te vragen voor stadsparken. Maar in Den Haag ligt wel een heel bizonder park, dat waard is om onder de algemeene aandacht te worden gebracht, en wel het Zuiderpark.

Reeds in 1908 werden door Dr. H. P. Berlage plannen gemaakt voor den aanleg van een park, dat zou kunnen dienen als recreatieoord voor de twee groote volkswijken Rustenburg en Spoorwijk, aan de Zuidzijde van de stad, die wel veel later eerst zijn aangelegd, doch waarvoor toen de plannen reeds werden beraamd. Het heeft echter heel wat jaren geduurd, eer aan het park kon worden begonnen, volgens de plannen van de heeren Ir. P. Westbroek, den helaas in 1927 overleden directeur van den Haagschen Plantsoendienst, en D. F. Tersteeg, tuinarchitect te Naarden. Eerst in 1924 was men geheel gereed met het onteigenen der gronden die voor den aanleg noodig waren en toen is men ook begonnen met de werkzaamheden, die tenslotte dit mooie park van ruim honderd hectaren hebben opgeleverd.

Het was geen gemakkelijke taak om van dien Escamppolder, die slechts enkele decimeters boven de oppervlakte van het water uitstak, dit park met zijn duizenden in- en uitheemsche gewassen te maken. Allereerst heeft men vier groote vijvers uitgegraven, en met de vrijkomende grond het terrein opgehoogd, daarna heeft men het bemest met huisvuil, en tenslotte kon worden begonnen met den aanleg. Een der alleroudste eendenkooien van ons land, die in het gebied van het park lag en oorspronkelijk zou worden afgebroken, is gelukkig toch in het plan opgenomen en vormt er een zeer mooi onderdeel van. Een buitengewoon dichte begroeiïng van pijpkruid en koekoeksbloemen omgeeft deze kooi, en er broeden tientallen vogelsoorten. De kooi is echter vooral ten gerieve van het onderwijs gebleven, en het groote publiek heeft er geen toegang. Dat is trouwens met het oog op den vogelstand een zeer verstandige maatregel.

Een der merkwaardigste deelen van het park is de wetenschappelijke tuin. Daar heeft men op een oppervlakte van eenige hectaren een groot aantal Nederlandsche landschappen met bijbehoorenden plantengroei samengebracht, zoodat de schooljeugd, de plantensocioloog en de gewone wandelaar hier op een wandeling van een half uurtje achtereenvolgens een laagveenplas met waterlelies en plompen, een daarop volgend elzenbosch met dichten ondergroei en een eindje verder een heel aardig heideveld kunnen bewonderen. In die heide zijn drassige stukken, waar zonnedauw en wollegras groeien, en er is ook opslag van boomen op die deelen, die een in de natuur volkomen ongerepte heide voorstellen. Dan komen er ook de bosschen uit het Oosten van Nederland voor, met hun eiken en haagbeuken en den ondergroei van hulst en tientallen andere planten. Maar het aardigste deel is wel de holle weg van Zuid-Limburg, waar men het droge eiken-haagbeukenbosch aantreft en op de zonnige hellingen marjolein, borstelkrans en thijm. Men heeft kalk uit Zuid-Limburg hierheen vervoerd, en niet alleen voor de wetenschap is dit hoekje van belang, maar ook als staaltje van bloemistenkunst is het wel zeer de moeite waard.

Een unicum voor Europa is de rozentuin. Een zeer uitgebreide collectie rozen heeft men hier samengebracht, en een buitengewoon fraaie verzameling kweekproducten. Deze verzameling is de grootste van ons werelddeel en men kan er rozen uit Dalmatië en Damascus, Italië en Tirol aantreffen zoogoed als de ruim tweeduizend

jaren oude soort der Romeinen, Rosa centifolia, en de heerlijke rozen waaruit de Arabieren de rozenolie wonnen. En natuurlijk ontbreken ook de schoone Hollandsche kweekproducten niet!

Behalve een groot aantal kinderspeelterreinen en voetbalvelden, is de rest van den tuin verdeeld in een aantal stukken, die ieder de gewassen van een bepaald deel der aarde toonen. Men heeft er een deel, dat gewijd is aan Zuid-Europa en de Middellandsche Zee, waar men o.a. de kleine brem van de Etna en de zeer vroeg in het jaar bloeiende Middellandsche Zeeheide vindt. Er is een groot deel gewijd aan Midden- en Noord-Europa, maar de vele honderden gewassen die hier voorkomen zal men wel grootendeels kennen. Heel belangwekkend is de Amerikaansche tuin, waar dennen en sparren uit Canada en Californië zijn samengebracht met nog tientallen andere planten, en waar men de beroemde Sequoia aantreft, den reuzenboom van Californië, die daar meer dan tachtig meter hoog wordt en door welks stam soms wegen geleid worden. De boom in het park is nog niet zoo groot, maar hij groeit zeer voorspoedig, dus wie weet of de Haagsche toren nog niet eens door hem in de schaduw wordt gesteld! Thans is deze Sequoia ruim vijf meter hoog.

In Mei is het schoonste deel van het park wel de tuin die beplant is met de gewassen uit China en Japan. Hier heeft men een groot aantal bloesemboomen uit die streken samengebracht, en die Malus- en Prunussoorten bloeien allen voordat er blad aan de boomen zit. Dat bloeien is zoo rijk en uitbundig, dat de stammen en takken gewoonlijk niet te zien zijn door de roze en witte bloesemvracht. Een heerlijke geur hangt vanaf ongeveer twintig April rondom dezen hoek van het park, en wie er dan komt, kan zich eenigszins een denkbeeld vormen van de uitbundigheid waarmede in Japan zulk een bloesemfeest gevierd wordt. Het is een waarlijk schitterend gezicht, al die soorten kersen en bloemappels met hun zware bloemenvracht, en daartusschen staan nog vele andere gewassen uit die streken, zooals de mooie, helderwitte berken van Japan en de heilige boom van den heiligen berg Foejijama, een forsche conifeer met een zuiver kegelvormige kroon.

Men verzuime bij een voorkomende gelegenheid niet om kennis te maken met een der mooiste parken van Nederland, dat niet alleen voor den botanicus en den liefhebber van planten, maar ook voor den bewonderaar van bloemistenkunde van groote waarde is. Want wat men hier heeft weten te maken van een lagen, drassigen Hollandschen polder, grenst aan het wonderbaarlijke.